

5 ta' Mejju 2025

Lil KPKK,

Qed nikteb din in-nota b'urgenza dwar il-proġett tal-parroċċa tan-Nadur PA1728/06, li xi ftit tax-xhur ilu ġejna kkuntatjati dwaru, jekk għadniex interessati li mmexxu bl-applikazzjoni peress li dakinhar kienet ġiet approvata u skont l-iskambju ta' emails bejn il-Unit Manager (Development) u l-Perit tagħna ngħadd li kellhom jintalbu biss il-*conditional requirements* mingħand l-SCH. Madanakollu rċivejna din ir-risposta:

The SCH have replied that they have noted the Grade 1 status of the church, the architectural interest of the townhouse itself and the impact on the corner niche of Our Lady of Mount Carmel which is on the National Inventory. They noted that they are generally averse to the proposal since this can create a dangerous precedent as there are other churches having a similar configuration.

They have also noted that they have consulted the KPKK and will revert with a formal reply once they have the KPKK position.

Għalhekk ħassejt li għandi niktbilkom direttament peress li sirna nafu li għandkom tiddiskutuha b'mod imminenti. Min-naħa tiegħi bħala Arcipriet tan-Nadur minn Settembru 2024, ġejt mgħarraf b'din l-applikazzjoni li saret żmien ilu mill-Arcipriet ta' qabli, għax dakinhar fl-2011 il-Knisja kienet teħtieġ estensjoni tas-Sagristija prinċipali (tan-Nofsinhar) u l-parroċċa kellha bżonn ta' uffiċċji parrokkjali ġodda. L-applikazzjoni għal dan il-proġett saret fis-17/03/2006 u ġie approvat fil-25/01/2011 wara 5 snin ta' evalwazzjoni. Għalhekk qed narawha diffiċli nifhmu kif issa l-PA trid terġa' tibda l-konsultazzjoni mal-SCH. Veru li għadda ż-żmien u teħtieġ issir ri-evalwazzjoni, però nħoss li m'għandniex nirrevokaw haġa li diġà ġiet approvata u skont raġunamenti validi u wara tant konsultazzjonijiet. Fl-istess waqt inħoss li kien provvidenzjali li ma sarx dakinhar għax hekk nistgħu nagħmlu l-modifiki neċessarji għall-ħtiġijiet tal-lum li nħossu li huma aktar urgenti minn ta' qabel.

Il-Knisja teħtieġ post adegwat fejn terfa' ħafna mill-patrimonju artistiku u sagra tagħha. Veru li s-sagristija tagħha huma żgħar ħafna u bħalissa l-opri sagra huma mxerrdin: uħud f'mużew ċkejken fiċ-Ċentru Parrokkjali, oħrajn fil-garaxx ta' taħt iċ-Ċentru, u oħrajn fil-kmamar żgħar ta' madwar u fuq is-sagristija tal-knisja: sitwazzjoni li qed toħloq diffikultà kbira kull meta jkunu meħtieġa biex jintużaw fil-knisja f'ċertu festi. L-iskarigġ kkawża ħafna ħsara, fosthom lit-tużell li bħalissa jinsab għar-restawr (mhux biss għax waqa' b'incident, imma wkoll għax diġa' kien fi stat ħażin minħabba l-umdità li hemm fil-garaxx taċ-Ċentru fejn hu miżmum). Barra minn hekk it-tixrid u l-isparpaljar ta' dawn l-oġġetti sagra maż-żmien għamilha iktar faċli biex uħud mill-oġġetti għebu jew insterqu skont kif jirrakuntaw x'uħud mis-sacerdoti.

L-idea għalhekk nibtet fost il-Kunsill tal-Patrimonju tal-Parroċċa tan-Nadur flimkien mal-Presbiterju li d-dar msemmija fil-proġett originali tiġi trasformata f'Ċentru Kulturali tal-Arti u Mużew tal-Arti Sagra li jikkonserva b'mod permanenti u adegwat l-opri tal-arti tal-parroċċa kollha f'post wieħed.

Xtaqna għalhekk nirrivizitaw il-proġett u minflok uffiċċji ikun hemm swali għall-wiri u/jew konferenzi fuq l-arti sagra u l-kultura reliġjuża, u minflok l-istore propost fuq is-sagristija, fil-post fejn sa dakinhar kien hemm ir-radju komunitarju, jiġi trasformat fit-"Teżor tal-Bażilika"

fejn jiġu miżmuma u esposti b'mod permanenti l-fided u l-opri l-iktar prezzjużi tal-Knisja. Għal dan l-iskop xtaqna li l-*bridge* bejn id-dar u l-Knisja ma jsirx fil-livell t'isfel, imma fil-livell ta' fuq nett, minn fuq iċ-ċinta tal-Knisja, b'materjal riversibbli u b'mod li ma jmissx mal-binja u l-arkitettura originali tal-Knisja. Fuq in-naħa tad-dar imbagħad jsir *lift* li jinbena fil-bitħa, b'tali mod li ma jintmess assolutament xejn mill-istruttura, mit-taqsim tal-kmamar, mill-kaxxa tat-taraġ u l-karatteristiċi kollha tad-dar l-antika.

Jiddispijacija li għad m'għandniex pjanti kompluti biex nurukom b'mod aktar ċar dan il-ħsieb, peress li għadna fi stadju preliminari. Però nemmnu li hemm veru bżonn li dan il-proġett taċ-Ċentru tal-Arti jkun konness mas-swali ta' fuq is-sagristija tal-knisja permezz ta' *bridge*, ħalli jkun hemm aċċess indipendenti mill-ftuħ tal-Knisja, u sabiex jkun hemm attrattiva arkitettonika moderna interessanti li tgħaqqad il-Knisja mal-Kultura. Fil-fatt qed nerġgħu nikkunsidraw u nimmodifikaw dan il-proġett ħalli żgur ikun ta' servizz għall-komunità filli tapprezza iktar il-wirt kulturali u artistiku tagħha. L-idea tal-*bridge* modern u riversibbli bejn il-Knisja u ċ-Ċentru tal-arti/kultura ħassejna li għandu jkollu sinjifikat simboliku u kunċettwali, minbarra dak Prattiku. Għax hekk mingħajr ebda spjegazzjoni jkun qed juri kif il-Knisja qed toħloq "pont" mal-Kultura, u kif l-attività tal-kultura kontemporanja għandha "pont" li jiġhaqqadha mal-wirt reliġjuż tal-passat.

Ippermettuli però nosserva li l-argument li dan il-*proposal* jista' joħloq preċedent perikoluż peress li hemm knejjes oħra li għandhom konfigurazzjoni simili, ma nħossx li japplika wisq għalina għax:

- nemmnu li kull każ għandu jiġi studjat għalih, u qatt ma jistgħu jinħarġu permessi sempliċement fuq ir-raġunar li "la ħaduh dawk, għandi nieħdu jien ukoll".
- u nifhmu li dan il-preċedent ma jistax ikun perikoluż għax mhux qed jitraskura l-wirt arkitettoniku u kulturali tagħna u fl-istess ħin qed jipproponi żvilupp sostenibbli u kontemporanju f'armonija maż-żmien li qed ngħixu llum.

Nixtiequ għalhekk, ġentilment nitolbukom tagħtuna s-suggerimenti tagħkom ħalli nfasslu u nimmodifikaw il-proġett skont il-ħtiġijiet li semmejniekom hawn fuq, għax nemmnu li jista' jkun veru utli għall-Knisja tagħna u rispettuż lejn l-ambjent arkitettoniku taż-żona interessata. Veru li għaddew ħafna snin minn mindu ngħatajna din l-approvazzjoni u ma sar xejn minħabba raġunijiet li jaqgħu taħt ir-responsabbiltà taż-żewġ naħat, imma xorta nemmen li l-fatt li ma sar xejn kien providenzjali sabiex nirriedu l-proġett, u nbiddlu l-pożizzjoni tal-*bridge* b'mod li jaqdi iktar l-iskop tiegħu. Barra minn hekk nemmnu li m'hu xieraq għal ħadd li sempliċement inwaqqgħu jew nirrevokaw din il-proposta biex minflokha ssir waħda ġdida jew differenti: sew għaliex dan ikun ifisser li rridu nidhlu fi spejjeż oħra bla bżonn u sew għaliex nemmen li hekk ma nkunux qed nirrispettaw ix-xogħol u s-sagrifiċċji li saru minn ta' qabilna.

Filwaqt li nitlobkom tgħinuna noħolqu proġett sostenibbli u utli għall-komunità tagħna, niringrazzjakom ħafna tad-dedikazzjoni u s-servizz tagħkom lejna.

Arċipriet Dun Krystof Buttigieg

